



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 89/2021-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Mgr. Petrom Kupkom, advokátom, Hlavná 23, Trnava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 7 Co 123/2019-360 z 25. júna 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. septembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46

ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Co 123/2019-360 z 25. júna 2019, ktorým krajský súd zrušil rozsudok pre zmeškanie žalobcu vydaný Okresným súdom Pezinok č. k. 6 C 298/2015-271 z 11. apríla 2019 (ďalej len „napádané uznesenie“).

2. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že napádané uznesenie je nesprávne, formalistické a nezákonné. Napádané uznesenie považuje za odporujúce zákonu, keďže podľa jeho názoru žalobca bol riadne a včas poučený o možnosti rozhodnúť vec rozsudkom pre zmeškanie, pričom na súdom nariadené pojednávanie sa nedostavil. Ďalej tvrdí, že napádané uznesenie krajského súdu je nepreskúmateľné a nezrozumiteľné, vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a nie sú v ňom uvedené dostatočné dôvody, čím malo byť porušené právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Sťažovateľ následne doslovne cituje viacero rozhodnutí súdov, ktoré by mali potvrdzovať jeho právny názor.

3. Sťažovateľ na základe svojich tvrdení následne navrhuje, aby ústavný súd rozhodol tak, že bolo porušené právo sťažovateľa na domáhanie sa svojho práva zákonom stanoveným postupom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s § 220 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), § 220 ods. 2, § 234 ods. 2, § 80 ods. 3, § 160 ods. 3 písm. b), čl. 4 ods. 1, § 356 písm. b) a § 278 CSP a právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s § 220 ods. 1, § 220 ods. 2, § 234 ods. 2, § 80 ods. 3, § 160 ods. 3 písm. b), čl. 4 ods. 1, § 356 písm. b) a § 278 CSP.

4. Na základe preskúmania napadnutého rozhodnutia ústavný súd zistil, že 13. novembra 2018 bol v konaní, v ktorom sťažovateľ vystupoval v procesnej pozícii žalovaného, vydaný Okresným súdom Pezinok rozsudok pre zmeškanie žalobcu č. k. 6 C 298/2015-271 (ďalej len „rozsudok pre zmeškanie“), a to na tom skutkovom a právnom základe, že žalobca sa nedostavil na pojednávanie nariadené vo veci na 13. november 2018 na 8.35 h, hoci bol naň riadne a včas predvolaný, pričom procesné

poučenie bolo účastníkom konania doručené 27. septembra 2016. Ospravedlnenie neúčasti žalobcu na pojednávaní bolo súdu doručené prostredníctvom príslušníka Zboru väzenskej a justičnej stráže o 9.52 h. Žalobca uviedol ako dôvod neúčasti vážne zdravotné problémy, pre ktoré musel vyhľadať akútne ošetrovanie. Okresný súd však tieto okolnosti vyhodnotil tak, že žalobca svoju neúčasť na pojednávaní riadne a včas neospravedlnil.

5. Dňa 15. novembra 2018 bolo okresnému súdu elektronicky doručené podanie žalobcu, z ktorého vyplývalo, že v deň pojednávania bol žalobca ošetrovaný na urologickej ambulancii a bola mu podaná akútna infúzna liečba.

6. Žalobca podal proti rozsudku pre zmeškanie v zákonom ustanovenej lehote odvolanie z dôvodu, že podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie v zmysle § 365 písm. b) CSP neboli splnené. Žalobca namietal taktiež nesprávne poučenie súdom prvého stupňa o možnosti podať odvolanie voči rozsudku pre zmeškanie.

7. Žalobca v odvolaní uviedol, že podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie neboli splnené, (i) nakoľko žalobca nebol o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie poučený v zmysle zákonnej požiadavky vyplývajúcej z § 278 písm. a) CSP, keď v konaní došlo len k všeobecnému poučeniu 27. júna 2016, a (ii) a taktiež preto, že žalobca svoju neúčasť na pojednávaní ospravedlnil vážnymi dôvodmi, a to zdravotnými problémami vyžadujúcimi si akútne lekárske ošetrovanie. Žalobca uviedol, že večer pred pojednávaním ho postihla zdravotná indispozícia, o ktorej mailom informoval i konajúci súd v deň pojednávania s tým, že lekárske potvrdenie doručí hneď, ako to bude možné. Lekársku správu doručil konajúcemu súdu 15. novembra 2018. Žalobca uviedol, že večer deň pred pojednávaním navštívil z dôvodu akútnych kolikových bolestí ambulanciu lekára, aby sa mohol nasledujúci deň zúčastniť pojednávania. Liečba však nezabrala a v skorých ranných hodinách v deň pojednávania bol nútený vyhľadať opäť urgentné ošetrovanie, ktoré mu znemožnilo účasť na pojednávaní.

8. Sťažovateľ ako žalovaný vo svojom vyjadrení k odvolaniu uviedol, že účinky poučenia vykonaného súdom 27. septembra 2016 voči predchádzajúcemu žalobcovi zostávajú na základe § 80 ods. 3 CSP zachované i voči súčasnému žalobcovi, čo potvrdzuje i rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a čo vyplýva i z judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 127/2013. Sťažovateľ ďalej uviedol, že podľa jeho názoru nebolo lekárske ošetrovanie žalobcu nevyhnutné, ten mohol zhoršenie zdravotného stavu predvídať a ospravedlniť sa s dostatočným časovým predstihom. Tiež bol sťažovateľ toho názoru, že pokiaľ zaslal žalobca ospravedlnenie v priebehu ošetrovania, nebolo toto ošetrovanie tak urgentné, ako uvádza žalobca. Sťažovateľ poukázal na judikatúru krajských súdov, v zmysle ktorej ospravedlnenie sa z neúčasti na pojednávaní musí byť súdu doručené najneskôr do začatia pojednávania.

9. Žalobca vo svojom vyjadrení zo 17. februára 2019 opätovne poukázal na nenaplnenie podmienok pre vydanie rozsudku pre zmeškanie, a to predovšetkým na nesplnenie poučovacej povinnosti v zmysle § 278 CSP, ktorá je odlišná od všeobecnej poučovacej povinnosti podľa § 163 CSP. Poučenie o možnosti rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie malo byť podľa jeho názoru obsiahnuté v predvolaní na predmetné pojednávanie. Žalobca taktiež opätovne opísal okolnosti akútneho lekárskeho ošetrovania s tým, že ambulanciu lekára navštívil z dôvodu zhoršujúceho sa zdravotného stavu už odpoľudnia deň pred pojednávaním. Jeho zámerom bolo, aby mohol absolvovať s liekmi proti bolesti pojednávanie a následne by sa bol podrobil komplexnej liečbe. Avšak medikamentózna liečba proti bolesti nezabrala a jeho zdravotný stav sa zhoršil natoľko, že potreboval akútnu infúznú liečbu proti bolesti a antibiotiká. Žalobca ďalej uviedol, že hneď po tom, ako sa mu podarilo kontaktovať asistentku jeho advokátskej kancelárie (8.40 h), zaslal prostredníctvom nej ospravedlnenie na súd. Zároveň žalobca upresnil, že ošetrovanie prebiehalo od 6 h ránej do 11.49 h, čo bol aj čas vystavenia potvrdenia lekára. K uvedenému vyjadreniu žalobcu sa sťažovateľ už nevyjadril.

10. Krajský súd v napádanom uznesení konštatoval prípustnosť odvolania v danej veci, ktorú založil na ustanovení § 356 b) CSP.

11. Krajský súd ďalej v napádanom uznesení k vykonaniu poučenia uviedol, že súd prvej inštancie do právoplatnosti uznesenia o vstupe nového žalobcu do konania vo veci konal s pôvodným žalobcom, voči ktorému si splnil i poučovaciu povinnosť podľa § 274 a § 278 CSP. Súd prvého stupňa doručil predvolanie na pojednávania 24. októbra 2017 ešte pôvodnému žalobcovi aj s poučením podľa § 274 a § 278 CSP, pričom nového žalobcu na daný termín nepredvolal. Keďže nový žalobca mal o pojednávaní vedomosť, zúčastnil sa ho.

12. Pojednávanie bolo odročené na 20. február 2018 a následne rovnakým spôsobom bolo odročené na 12. jún 2018 a napokon na 13. november 2018. Súd ani v jednom prípade nepoučil „nového“ žalobcu v zmysle § 274 a § 278 CSP. Žalobca sa všetkých pojednávani zúčastnil a bol procesne aktívny. Závery obsiahnuté v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 127/2013, na ktoré poukazoval sťažovateľ, odvolací súd vyhodnotil ako neaplikovateľné na daný prípad.

13. Krajský súd ďalej podrobne uviedol okolnosti, za ktorých došlo k zmeškaniu pojednávania žalobcom. Pojednávanie začalo 13. novembra 2018 o 8.35 h v neprítomnosti žalobcu. Sťažovateľ následne navrhol vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcu na základe § 278 CSP. Konajúci súd však pristúpil k výsluchu predvolaných svedkov. O 9.52 h bolo prostredníctvom Zboru väzenskej a justičnej stráže doručené k rukám konajúceho sudcu ospravedlnenie žalobcu z neúčasti na pojednávaní (odoslané o 9.49 h) z dôvodu akútnych zdravotných dôvodov (obličková kolika) vyžadujúcich akútne ošetrovanie. Následne sťažovateľ vzniesol opätovne návrh na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcu a súd rozhodol.

14. Dňa 15. novembra 2018 žalobca predložil súdu prvého stupňa lekárske potvrdenie o akútnom zápale obličiek (pyelonefritíde) prejavujúcom sa kolikovými bolesťami a zvýšenou telesnou teplotou. Z uvedeného dôvodu mu bola 13. novembra 2018 v čase od 6.00 h do 11.45 h podaná infúzna liečba.

15. Krajský súd rozsudok súdu prvého stupňa na základe odvolania žalobcu zrušil z dôvodu nenaplnenia podmienok ustanovených pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcu v § 278 CSP. Krajský súd napádané uznesenie založil na právnom názore, že pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcu na základe § 278 CSP bolo nevyhnutným, aby súčasťou uznesenia súd prvého stupňa z 12. júna 2018 o nariadení pojednávania na 13. november 2018 a predvolaní účastníkov naň bolo i výslovné poučenie súdu o možnosti rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie podľa § 278 CSP, čo nepovažoval krajský súd v danom prípade za splnené.

16. Krajský súd taktiež vyhodnotil dôvody, pre ktoré sa žalobca nemohol zúčastniť na pojednávaní 13. novembra 2020, za vážne okolnosti, ktoré mu znemožnili účasť na pojednávaní, a konštatoval i včasné ospravedlnenie. Odvolací súd bol toho názoru, že žalobca ospravedlnil svoju neúčasť bezodkladne po tom, ako tak mohol urobiť s ohľadom na okolnosti vzniknutej situácie. Z uvedených dôvodov zrušil rozsudok pre zmeškanie a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a rozhodnutie.

II.

Relevantná právna úprava a judikatúra

17. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

18. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či nie sú dané dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré by bránili prijatiu návrhu na ďalšie konanie. Návrhy vo veciach,

na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti ustanovené zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané zjavne neoprávnenou osobou, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

19. Ústavný súd za zjavne neopodstatnené považuje také ústavne sťažnosti, z ktorých už pri predbežnom prerokovaní vyplynie, že namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto potrebné považovať takú sťažnosť, pri ktorej pri predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil také porušenie označeného základného práva alebo slobody, ktoré by malo byť predmetom posudzovania po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

20. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

22. Podľa § 278 CSP na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a) na návrh žalovaného rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobu zamietne, ak

a) sa žalobca nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalobca poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a

b) žalobca neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

23. Podľa § 80 ods. 1 CSP ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou sa spája prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže žalobca navrhnúť, aby do konania na jeho miesto alebo na miesto žalovaného vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli.

24. Podľa § 80 ods. 3 CSP ten, kto vstupuje do konania, prijíma stav konania ku dňu jeho vstupu.

25. Podľa § 160 ods. 1 CSP súd poskytuje stranám poučenia o ich procesných právach a povinnostiach v rozsahu ustanovenom týmto zákonom.

26. K porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie môže dôjsť predovšetkým vtedy, ak by dotknutej osobe bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98), ale tiež v prípade, ak by rozhodnutie všeobecného súdu bolo arbitrárne, a teda bolo prejavom zjavnej svojvôle pri výklade a aplikácii právnej normy (I. ÚS 19/02, I. ÚS 74/05), alebo ak by výrok rozhodnutia nebol v súlade s priebehom konania (m. m. II. ÚS 107/2018).

27. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa všeobecný súd natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

28. Pokiaľ výklad súdu nie je arbitrárny a je náležite odôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS. 357/06). Svojvôľa (arbitrárnosť) sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách: ako procesná svojvôľa, teda hrubé alebo opakované porušenie zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, alebo ako hmotnoprávna (meritórna) svojvôľa, teda extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci,

ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

29. Sťažovateľ založil svoju sťažnosť na tvrdení, že krajský súd svojvoľným, formalistickým výkladom ustanovení Civilného sporového poriadku a nesprávnym právnym posúdením veci porušil jeho právo na spravodlivé súdne konanie a právo na súdnu ochranu.

30. Ústavný súd vníma, že predmetom prieskumu v prerokúvanej veci je zrušujúce rozhodnutie odvolacieho súdu, zatiaľ čo v zmysle judikatúry ústavného súdu sa v konaniach o ústavnej sťažnosti zásadne preskúmavajú len také právoplatné rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej skončilo (IV. ÚS 361/2010).

31. Ústavný súd však podotýka, že z uvedeného pravidla pripustil už opakovane v judikatúre výnimky, ak išlo o rozhodnutie, ktoré je spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do základných práv alebo slobôd sťažovateľa garantovaných ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (IV. ÚS 195/2010), pričom tento negatívny dôsledok sa vzťahoval na výsledok konania, ktorý by nebolo možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

32. Ústavný súd pripustil prieskum kasačných (zrušujúcich) uznesení odvolacieho súdu, v ktorých bola s konečnou platnosťou posudzovaná otázka, pričom relevantná právna úprava vylučuje, aby táto otázka bola predmetom ďalšieho preskúmania všeobecnými súdmi v rámci následných štádií konania. Kasačné uznesenie krajského súdu považoval ústavný súd za spôsobilé výrazným a nereparovateľným spôsobom zasiahnuť do sféry ústavou a dohovorom zaručených práv sťažovateľa vo veci sp. zn. IV. ÚS 102/2019.

33. Napádané uznesenie spĺňa už uvedené kritériá, preto ústavný súd výnimočne pristúpil k jeho preskúmaniu vo vzťahu k namietanému porušeniu sťažovateľom označených základných práv. Ústavný súd sa pritom zamerlal najmä na posúdenie, či interpretácia ustanovení Civilného sporového poriadku aplikovaných krajským súdom je ústavne udržateľná (obdobne IV. ÚS 98/2020).

34. Rozsudok pre zmeškanie prispieva k urýchleniu či ukončeniu konania v prípadoch, ak niektorá z procesných strán je v konaní nečinná, no zároveň má voči nečinnnej procesnej strane sankčný charakter, keď v podstatnej miere obmedzuje jej možnosť uplatňovať v konaní jej práva. S ohľadom na túto skutočnosť súd, ktorý rozhoduje rozsudkom pre zmeškanie, musí vždy s ohľadom na okolnosti prípadu uvážlivo posúdiť, či vydanie takéhoto rozhodnutia je na mieste, či jeho vydaním nedôjde k narušeniu procesnej rovnosti účastníkov konania. Z uvedených dôvodov by súd mal pristupovať k uplatneniu tohto inštitútu zdržanlivo a v nejednoznačných prípadoch by k vydaniu rozsudku pre zmeškanie pristúpiť nemal.

35. Súd rozhodujúci rozsudkom pre zmeškanie musí vnímať, že materiálnou podmienkou jeho vydania je neprítomnosť procesnej aktivity jednej z procesných strán. Z uvedeného dôvodu by mal súd rozlišovať, či v okolnostiach danej veci je neúčast' na pojednávaní dôsledkom nezájmu strany o vývoj a priebeh konania alebo ide len o zmeškanie pojednávania. Súd by tak vždy mal prihliadnuť na predchádzajúcu procesnú aktivitu procesnej strany v konaní a voliť túto formu rozhodnutia v prípadoch, keď je zjavné s ohľadom na predchádzajúce správanie procesnej strany, že táto sa nechce na konaní aktívne podieľať, prípadne konanie len účelovo predlžuje.

36. Ak teda v konaní inak aktívna procesná strana zmešká pojednávanie, nie je vydanie rozsudku pre zmeškanie dôvodné, najmä nie v situácii, ak sa procesná strana snažila riadne a včas z neúčasti na pojednávaní ospravedlniť vážnymi dôvodmi, i keď sa jej to z objektívnych príčin nepodarilo.

37. Ústavný súd sa i s ohľadom na stručnosť ústavnej sťažnosti uistil, že v danej veci nešlo o spor s ochranou slabšej strany, na ktorý by sa vzťahoval § 299 CSP.

38. Ústavný súd nezistil v prerokúvanej veci skutočnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, že žalobca sa správal v konaní pasívne, nejavil oň záujem, a teda že by bol daný základný kameň pre rozhodnutie súdu prvého stupňa pre ukončenie veci rozsudkom pre zmeškanie žalobcu.

39. Vo vzťahu k tvrdeniu sťažovateľa, že v danom prípade bola naplnená podmienka vydania rozsudku pre zmeškanie v zmysle § 278 písm. a) CSP, a to pokiaľ ide o poučenie žalobcu, ústavný súd podotýka, že poučovacia povinnosť súdu podľa § 278 CSP je povinnosťou osobitnou vo vzťahu k všeobecnej poučovacej povinnosti v zmysle § 160 ods. 1 CSP.

Pokiaľ ide o poučovaciu povinnosť súdu v zmysle § 278 písm. a) CSP, podľa doslovného textu zákona sa dá vysloviť názor, že žalobca musí byť takto poučený v každom predvolaní na pojednávanie, a to bez ohľadu na formu, ako sa predvolanie vykoná (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. C. H. Beck 2016, obdobne tiež IV. ÚS 98/2020).

40. S ohľadom na uvedené ústavný súd vnímal, že i keď rozhodnutie súdu prvého stupňa nie je predmetom prieskumu ústavného súdu, okolnosti prerokúvanej veci nasvedčujú tomu, že nebola naplnená formálna podmienka vydania rozsudku pre zmeškanie ustanovená v § 278 písm. a) CSP, a to poučenie procesnej strany obsiahnuté v predvolaní na pojednávanie, na ktorom sa rozhodlo rozsudkom pre zmeškanie.

41. K otázke naplnenia druhej podmienky ustanovenej v § 278 písm. b) ústavný súd uvádza, že posúdenie konkrétnych okolností, ktorými procesná strana ospravedlňuje svoju neúčast' na pojednávaní, ako vážnych a z toho dôvodu i ospravedlňujúcich jej neúčast', je na uvážení všeobecného súdu, ktorý vo veci rozhoduje.

Prieskum ústavného súdu je v takomto prípade obmedzený len na posúdenie, či uváženie súdu nevybočilo z medzí daných ústavou.

I v tomto ohľade ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd napádané uznesenie odôvodnil spôsobom, ktorý ústavný súd s ohľadom na okolnosti danej veci nepovažuje za arbitrárny, neprimerane formalistický či zjavne odporujúci zákonu.

42. Ústavný súd sa stotožňuje s názorom krajského súdu, že v danom prípade účasť na pojednávaní zmarili žalobcovi vážne zdravotné dôvody, ktoré mu znemožnili i oznámiť tieto dôvody súdu ešte pred začatím samotného pojednávania. Napokon okolnosti predmetnej veci, tak ako ich uviedol v napádanom rozhodnutí krajský súd, nasvedčujú tomu, že v čase rozhodnutia mal už súd prvého stupňa o zdravotných dôvodov neúčasti žalobcu vedomosť.

43. Ústavný súd nenašiel v odôvodnení napádaného uznesenia také vady, ktoré by potvrdzovali tvrdenia sťažovateľa o porušení jeho práv, tak ako to formuloval v ústavnej sťažnosti. Právne závery, ku ktorým dospel krajský súd, nemožno označiť za arbitrárne.

44. Ústavný súd v závere poukazuje na to, že základné práva na súdnu ochranu sú „výsledkové“, čo znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok. Skutočnosť, či napadnuté konanie vykazuje znaky spravodlivého procesu, závisí od celého konania a konečného rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

45. Z tohto pohľadu sa posudzované konanie v celku javí ako spravodlivé, keďže sťažovateľ môže v pokračujúcom konaní pred súdom reálne uplatniť všetky svoje práva.

46. Keďže ústavný súd nezistil, že by medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru existovala príčinná súvislosť, ktorá by odôvodňovala vyslovenie ich porušenia po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, ústavný súd dospel k záveru, že je potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2021

Robert Šorl
predseda senátu